

Jaarverslag Plantgezondheid 2018

Vanuit het programma Verantwoorde Glastuinbouw stelde Glastuinbouw Nederland, in afstemming met de ondernemersgroep Plantgezondheid, het visiedocument 'Plantgezondheid' op. Hierbij draait het om weerbaar telen uitgaande van een gezond gewas met biologische bestrijders en hygiëne maatregelen. Alleen waar nodig worden voor de borging van de kwaliteit en oogstzekerheid gewasbeschermingsmiddelen ingezet. Gezien het internationale karakter van de glastuinbouw wordt de kwaliteit van onze producten geborgd binnen de fytosanitaire eisen van groenten, bloemen en planten. Voedselveiligheid is een belangrijke randvoorwaarde binnen ons productiesysteem.

Om de ambities te realiseren worden jaarlijks stappen gezet. Het afgelopen jaar is aan verschillende onderwerpen gewerkt. Van nieuwe etiket en uitbreidingen naar weerbaar telen, van hygiëne protocollen voor marktbehoud naar implementatie van de nieuwe plantgezondheidsverordening. Op basis van gewasgerichte actieplannen wordt maatwerk geleverd aan onze leden. Met de kennis- en innovatie-agenda wordt gewerkt aan de toekomstbestendigheid van de glastuinbouw.

Nieuwe etiketten en uitbreidingen

In 2018 realiseerden wij diverse etiketten/etiketuitbreidingen:

- **Applaud 25 SC** (15577 N): dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in de bedekte teelt van bloemisterijgewassen.
- **Batavia** (15615N): dit insecten- en mijtenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in de bedekte teelt van sla, spinazie-achtigen en de bloemisterijgewassen.
- **Berelex 40 SG** (14610 N): het etiket van deze groeiregulator is uitgebreid ten behoeve van de bedekte teelt van snijbloemen en de bedekte teelt van potplanten.
- **Closer** (15631 N): dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in de bedekte teelt van bloemisterijgewassen, de bedekte teelt van courgette, komkommer, meloen, aubergine, tomaat en paprika.
- **EthylBloc Sachet** (15710 N): deze groeiregulator heeft een toelating gekregen als een na-oogstbehandeling bij snijbloemen en potorchideeën.
- **Fado** (14921 N) Het etiket van dit schimmelbestrijdingsmiddel is uitgebreid ten behoeve van de bedekte teelt van snijbloemen, potplanten (m.u.v. éénjarige perkplanten, bolbloem en knolbloemen, cactussen en succulenten), trekheesters en snijgroen.
- **Frupica SC** (12229N): het etiket van dit schimmelbestrijdingsmiddel is uitgebreid met bedekte teelt van tomaat, aubergine, komkommer en courgette.
- **Geoxe** (14414 N): het etiket van dit schimmelbestrijdingsmiddel is uitgebreid met onder meer bedekte teelt van sla, andijvie, veldsla, rucola en aromatische kruidgewassen.
- **Gnatol SC** (15539N): dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in de teelt van bloemisterijgewassen (bedekte teelt).
- **Isonet T** (15564N): dit insectenbestrijdingsmiddel op basis van feromonen tegen de tomatenmineermot (*Tuta absoluta*) is toegelaten in de bedekte teelt van paprika, tomaten en aubergines.
- **Karma** (13854 N): het etiket van dit schimmelbestrijdingsmiddel is uitgebreid, met onder meer sla *Lactuca* spp., andijvie, spinazie-achtigen, boon, bladkoolachtigen, bloemisterijgewassen (onbedekte teelt) en gerbera (bedekte teelt).
- **Mainspring**(15651 N): dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen uitsluitend in de bedekte, niet grondgebonden teelten van potplanten en snijbloemen.
- **Met52 OD** (14883 N): dit insecten- en mijtenbestrijdingsmiddel heeft een uitbreiding van het etiket gekregen met onder meer:

- Bolbloemen en knolbloemen (bedekte teelt), snijbloemen (bedekte teelt), bladgroenten, koolgewassen (bedekte teelt), wortel- en knolgewassen, asperge, bloemisterijgewassen (grondgebonden bedekte teelt), veredelingsteelt en zaadteelt (bedekte teelt).
- De toelating als aangietbehandeling in potplanten (bedekte teelt).
- **Neemazal (12455N)**: dit insecten- en mijtenbestrijdingsmiddel heeft een uitbreiding van het etiket gekregen ten behoeve van: vruchtgroenten van cucurbitaceae met eetbare schil (bedekte teelt) en vruchtgroenten van solanacea (bedekte teelt).
- **Oikos (15729 N)**: dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in de bedekte, niet-grondgebonden teelten van:
  - Aardbei, courgette, komkommer, pompoen, meloen, watermeloen, aubergine, tomaat, paprika, potplanten, boomkwekerijgewassen.
  - In de bedekte, niet-grondgebonden teelt en grondgebonden teelt van: sla, spinazie, basilicum, peterselie en snijbloemen.
  - In de bedekte grondgebonden teelt van: de veredelingsteelt en basiszaadproductie van akkerbouw-, groente- en fruitgewassen, kruiden en sierteeltgewassen.
- **Previcur Energy (12455N)**: dit schimmelbestrijdingsmiddel heeft een uitbreiding van het etiket gekregen in onder meer de teelt van vruchtgroenten van Cucurbitaceae - niet-eetbare schil (bedekte substraatteelt), bloemisterijgewassen (bedekte, grondgebonden teelt) en bloemisterijgewassen (onbedekte teelt).
- **Rival (15535N)**: dit schimmelbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in de teelt van tomaat en bloemisterijgewassen (bedekte teelt).
- **Scelta (13440 N)**: dit mijtenbestrijdingsmiddel heeft een etiketuitbreiding gekregen in onder meer de bedekte, niet-grondgebonden teelten van aardbei en tomaat.
- **Sivanto Prime (15598N)**: dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in een groot aantal niet grondgeboden glasgroente en bloementeelten onder glas.
- **Teppeki (12757 N)**: dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een uitbreiding van het etiket gekregen ten behoeve van de bedekte teelt van paprika.
- **Tracer (12567 N)**: dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een etiketuitbreiding gekregen in onder meer bloembollen en bloemknollen (bedekt), bolbloemen en knolbloemen (bedekt en onbedekt), in de bedekte veredeling en zaadteelt.
- **Ranman Top (13467N)**: dit schimmelbestrijdingsmiddel heeft een etiketuitbreiding gekregen in onder meer bloemisterijgewassen (bedekt en onbedekt) en de bedekte veredeling en zaadteelt.
- **Requim Prime (15559N)**: dit insectenbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen in de bedekte teelt van solanaceae (m.u.v. tomaat) en bloemisterijgewassen en in een groot aantal kleine teelten onder glas, zoals aardbei, andijvie, veldsla, rucola, tuinkers, baby leaves, boon met peul, vruchtgroenten van Cucurbitaceae met eetbare en niet-eetbare schil.
- **Tellus (15639N)**: dit schimmelbestrijdingsmiddel is toegelaten in de teelt van diverse groenten, fruit, snijbloemen en potplanten.
- **V10 (15614N)**: dit virusbestrijdingsmiddel heeft een toelating gekregen als een gewasbehandeling in de productieteelt van tomaat.

Vrijstellingen en IPM

Het ministerie van LNV reageerde positief op het verzoek van Glastuinbouw Nederland om de criteria voor vrijstellingsaanvragen aan te passen. De effecten op geïntegreerde gewasbescherming van zowel het aangevraagde middel als de beschikbare alternatieven moeten zwaarder worden meegewogen. Glastuinbouw Nederland is gevraagd mee te denken hoe de criteria beter aansluiten bij de IPM (Integrated Pest Management) praktijktoepassing en binnen de Europese kaders voor vrijstellingen. In 2018 zijn de volgende vrijstellingen gerealiseerd:

- **Agrichem Asulam** als onkruidbestrijdingsmiddel in de gezaaide zomerbloemen van onder meer nigella, bupleurum, amaranthus, ammi visnage, dianthus barbatus, delphinium (ridderspoor), papaver, kalabos en eryngium; vrijstelling vanaf 15 maart 2018 voor een periode van 120 dagen.
- **V-10** ter bescherming tegen schade door het pepinomozaïekvirus in tomaat in de belichte teelt periode; vrijstelling 18 mei tot 14 augustus 2018.
- **Dazide Enhance** als groeiregulatie van de onbedekte pot- en containerteelt van de bloemisterijgewassen viburnum, chrysant, azalea, aster en hortensia; vrijstelling vanaf 15 mei 2018 voor een periode van 120 dagen.
- **Verimark** ter beheersing van witte vlieg (vector van ToCV) in de bedekte teelt van tomaat; vrijstelling vanaf 27 juli 2018 voor een periode van 120 dagen.

Behoud middelen van de RUB-lijst

Het ministerie van LNV verzocht het Ctgb de zogenaamde RUB-lijst (Regeling Uitzondering Bestrijdingsmiddelen) in te trekken. Op deze lijst staan biociden en gewasbeschermingsmiddelen, die tot nu toe zonder beoordeling op de markt zijn toegelaten. Glastuinbouw Nederland drong indertijd aan op handhaving. Hieraan is gehoor gegeven tot het moment dat de EU een uitspraak zou doen over de laag risicomiddelen, waaronder veel RUB-middelen vallen.

De Europese Commissie heeft recent duidelijkheid verschaft over de criteria voor laag-risicostoffen. Hierdoor is het onderscheid tussen laag-risicostoffen en basisstoffen duidelijk geworden. Zowel voor ecologische als conventionele glastuinbouwteelers was de voorlopige handhaving van de RUB-lijst van groot belang, omdat er meerdere middelen op staan die bijdragen aan een gezonde teelt. Voorbeelden van middelen op de RUB-lijst zijn zeewier- en algenextracten voor een betere weerstand tegen schimmels, knoflook, soja- en ui-extracten om insecten zoals luis en trips af te schrikken, pijpzwavel voor de bestrijding van meeldauw en het gebruik van spiritus of zeep tegen luizen. Deze producten dragen ook sterk bij aan het ver geïmplementeerde IPM systeem in de glastuinbouw.

Glastuinbouw NL ondersteunt zwavelverdamping en toepassing melk

Ctgb kondigde aan dat met ingang van 15 februari 2018 de RUB-lijst verdwijnt. Om de belangrijkste middelen op de RUB-lijst te behouden hield Glastuinbouw Nederland een inventarisatie onder de leden. Ook diende wij een zienswijze in bij het Ctgb op het plan van aanpak omtrent de afbouw van de RUB-lijst. Hiermee is een vertraging van het definitieve afbouwprogramma met drie maanden gerealiseerd. Daarnaast stimuleerden wij de belangrijkste aanbieders om hun producten vroegtijdig aan te melden bij Ctgb. Niet aangemelde middelen en/of toepassingen mochten nog maar tot 1 oktober 2018 worden verkocht en tot 1 oktober 2019 worden opgebruikt. Mede door onze inzet zijn een aantal toepassingen voornamelijk op de [RUB-lijst Staatscourant](#) blijven staan tot er een toelating is gerealiseerd. Glastuinbouw Nederland melde zelf melk aan. Er wordt nu gekeken of dit een basisstof kan worden. Hiermee is deze toepassing voor de glastuinbouw behouden. Ook ondersteunden wij het zwavelverdampingsdossier, waardoor deze toepassing voor onze sector ook is behouden.

Hygiëneprotocollen, gedragscodes en ondersteuning bij calamiteiten

Om de marktpositie van de Nederlandse glastuinbouw te behouden en uit te breiden met nieuwe afzetmarkten zijn gedragscodes en hygiëneprotocollen opgesteld. In 2018 is gewerkt aan het voorkomen van de bacteriën *Ralstonia* en *Xylella* en diverse ziekten en plagen. Daarnaast is directe ondersteuning en begeleiding gegeven bij calamiteiten, zoals bij de opkomende virussen ToCV en ToBRFV in o.a. tomaat. De onderzoeken binnen het onderzoeksprogramma Fytosanitair Robuuste Ketens, mede gefinancierd door de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmateriaal, zijn in 2018 voortgezet. De onderzoeken staan op het [Kennisplatform Plant-](#)

[gezondheid](#) voor de glastuinbouw. Om snel te kunnen handelen zijn tien calamiteitenprojecten uitgezet. Zo is o.a. een hygiëneprotocol opgesteld voor eliminatie van het ToCV in tomaat, alsmede flyers m.b.t. IPM en Weerbaar Telen. Daarnaast is in samenwerking met diverse andere sectoren gewerkt aan een digitaal kennisplatform 'Fyto-compass', dat in 2019 gelanceerd zal worden.

Nieuwe plantgezondheidsverordening en plantenpaspoort

Vanaf 14 december 2019 gaat de nieuwe plantgezondheidsverordening 2016/2031/EG van kracht. De gevolgen hiervan zijn groot, dus spelen wij daar vroeg op in. Dit geldt vooral voor de pot-, perk- en kuipplantenbedrijven. Het gebruik van het plantenpaspoort wordt hier verplicht en dat heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering en interne (software)systemen. Een plantenpaspoort is een officieel label of etiket dat wordt aangebracht op een zending plantaardige producten. Dit document geeft informatie over de identiteit en herkomst van de zending en moet voldoen aan een aantal nieuwe kenmerken, waaronder een uniek fyto-sanitair bedrijfsregistratienummer. Naast diverse nieuwsberichten zijn in 2018 daarvoor diverse bijeenkomsten georganiseerd samen met Royal Flora Holland, Naktuinbouw en NVWA. Circa 1000 telers en handelaren hebben hieraan deelgenomen. Meer informatie over het nieuwe plantenpaspoort kunt u [hier](#) vinden. Wij blijven ons inzetten voor het behoud van vrij handelsverkeer en markttoegang in de EU.

Lijst High Risk Plants

In het kader van nieuwe Europese regelgeving 2016/2031/EG worden de eisen aan planten en plantmateriaal van buiten de EU voor import strenger. De afgelopen jaren is door zowel het bedrijfsleven, waaronder Glastuinbouw Nederland, als door de overheid ingezet op het voorkomen van een algemeen geldend importverbod van plantmateriaal uit landen buiten de EU. Deze inzet voorkwam een algemene importverbod.

Als alternatief is een artikel opgesteld, dat een importverbod mogelijk maakt voor hoog risico plantmateriaal (List High Risk Plants). Het betreft planten waarvoor nog geen volledige risicoanalyse beschikbaar is en waarvan bekend is dat ze plagen en ziekten kunnen meebrengen, die een risico vormen voor de EU. Dit resulteerde in een concept lijst 'hoog risico planten' die voor consultatie voorgelegd is aan de diverse EU-lidstaten. Hier heeft Glastuinbouw Nederland met succes op gereageerd. Waar voorheen alle Ficussen op deze lijst stonden, is dit nu bijv. ingekort tot alleen Ficus Carica (vijgenboom). Afgelopen december 2018 heeft definitieve stemming plaatsgevonden in de EU over de High Risk Plants (art 42 PHR). Vanaf 14 dec 2019 gaat een (tijdelijk) importverbod gelden voor planten voor opplant van Acacia, Acer, Albizia, Alnus, Annona, Bauhinia, Berberis, Betula, Caesalpina, Cassia, Castanea, Cornus, Corylus, Crataegus, Diospyros, Fagus, Ficus carica, Fraxinus, Hamamelis, Jasminum, Juglans, Ligustrum, Lonicera, Malus, Nerium, Persea, Populus, Prunus, Quercus, Robinia, Salix, Sorbus, Taxus, Tilia, Ulmus (met uitzondering weefselkweek, zaden en 'echte' bonsais).

Fonds Kleine Toepassingen

Bij het Fonds Kleine Toepassingen kunnen aanvragen worden ingediend om een oplossing te bieden voor knelpunten in kleine teelten. Hierbij kunnen noodzakelijke studies worden vergoed, als mede de aanvraag- en behandelkosten van een NLKUG-procedure bij het Ctgb. De kosten worden voor de helft betaald door het ministerie van LNV, voor een kwart door Nefyto en voor een kwart door de sectoren zelf. In 2018 honoreerde Glastuinbouw Nederland twee fondsaanvragen. Een derde fondsaanvraag is nog in behandeling. De toegekende Fondsen Glastuinbouw betreffen:

- **Ortiva** ter beheersing van valse meeldauw in radijs; zodra de herregistratie van Ortiva door het Ctgb wordt afgerond kan hiermee een zogenaamde NLKUG-procedure worden opgestart. Hierbij wordt gebruik gemaakt van residustudies die vanuit Duitsland afkomstig zijn

en die door bemiddeling door het loket kleine toepassingen beschikbaar zijn gesteld ten behoeve van deze aanvraag.

- **Prolectus**, een potentieel laag risico middel, ten behoeve van de grondgebonden en niet-grondgebonden teelt van snijbloemen en potplantenteelten, zodat ten behoeve van de etikuitbreiding voor deze gewasgroepen binnenkort een NLKUG-procedure gaat worden opgestart.

De aanvraag tot het gedeeltelijk financieren van residustudies ten behoeve van de ontwikkeling van een spintmiddel voor komkommer, alsmede de kosten van de daarna noodzakelijke NLKUG-procedure loopt nog.

Gewasbeschermingsmiddelen dossier staat onder druk

Het gewasbeschermingsdossier staat flink onder druk. De afgelopen jaren is het besluitvormingsproces voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen verschoven. Van een besluit gebaseerd op wetenschap verschoof het naar een politiek besluit, gebaseerd op emotie. Voordat een gewasbeschermingsmiddel op de markt komt, wordt de werkzame stof eerst op Europees niveau door de European Food Safety Authority (EFSA) beoordeeld. Daarna kan een middel pas worden aangevraagd in de diverse lidstaten. Dit is een langdurig, ingewikkeld en kostbaar proces, zie ook [Gewasbeschermingsmiddelen-uitgelegd](#). Om de vijf, zeven of tien jaar worden deze stoffen in de EU opnieuw beoordeeld, de zogenoemde herregistratie. Dit vindt plaats op basis van hazard en niet op basis van risk. Bij hazard-based wordt gekeken naar de intrinsieke eigenschappen van een stof en niet naar de eventuele risico's (=risk-based). Een stof kan soms gevaarlijk zijn (hazard), maar door gericht toepassen hoeft er geen risico te zijn voor mens, dier en milieu. Door deze hazard benadering komt bijvoorbeeld zelfs koffie niet door de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen. Verder constateren wij dat door maatschappelijke en politieke druk de lidstaten bij stemming belangrijke stoffen afwijzen, zoals bijvoorbeeld Pymetrozine (Plenum en Tafari). Gevolg is dat er veel stoffen en middelen verdwijnen voor alle sectoren en EU-lidstaten. De EU draait daarmee de kraan dicht voor chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Door aanpassing kaders verruiming middelenpakket sierteelt in NL

Op aandringen vanuit Glastuinbouw Nederland hebben het Ctgb en de NVWA in 2018 de kaders aangepast om te komen tot verruiming van het middelenpakket gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt. De sierteeltsectoren worden in Nederland veelal als grote teelten gezien, waardoor nu alleen specifiek voor Nederland duur en tijdrovend onderzoek moet worden gedaan, gericht op effectiviteit en fytotoxiciteit. Dit vertraagt de innovatie en de bereidwilligheid van de industrie om te investeren in toelatingen voor de sierteelt. Voor de nieuwe indeling is gekeken naar de indeling in kleine gewasgroepen sierteelt die vanuit landbouwkundig- en risicoperspectief logisch is. Voor de snijbloemen onder glas wordt onderscheid gemaakt in *Bedekte teelt grondgebonden* en *Bedekte teelt niet grondgebonden*. In de onbedekte teelt worden de gewasgroep snijbloemen en de gewasgroep potplanten onderscheiden. Voor een aangepaste indeling 'bedekte teelt potplanten' is Glastuinbouw Nederland nog in overleg met NVWA en het Ctgb. Aanvragers kunnen deze aanpassingen gebruiken om via NLKUG of zonale artikel 51-aanvragen een uitbreiding aan te vragen voor deze gewasgroepen. Daarnaast is het extrapolatiedocument aangepast, zodat nu ook op basis van bestaande studies voor andere teelten aanvragen kunnen worden gedaan voor toepassingen in de sierteelt. Dit is ook van belang voor bijvoorbeeld zonale aanvragen. Deze aanpassing leidt tot een meer grofmazige indeling van de sierteelt en meer extrapolatiemogelijkheden. Hiermee wordt de toelatingsaanvraag voor kleine toepassingen in de sierteelt eenvoudiger en komen er ook meer correctiemogelijkheden voor de sierteelt beschikbaar.

Systeemaanpak Duurzame Gewasbescherming

De ambitie van de Nederlandse glastuinbouw is om met het Integrated Pest Management (IPM) systeem producten te telen, nagenoeg zonder emissie naar de omgeving en residu op de producten. Door samenwerking met producenten, natuur- en milieuorganisaties, overheid en retail moeten de knelpunten worden opgelost. Met modernisering en innovatie in het toelatingsbeleid is verdere vergroening mogelijk en kan de sector de meest duurzame glasgroenten, bloemen en planten ter wereld produceren. Doordat ondernemers in de praktijk tegen knelpunten aanlopen, blijven IPM oplossingen helaas soms onbenut. In samenwerking met overheid en industrie zijn daarom binnen het programma Systeemaanpak Duurzame Gewasbescherming twee pilots (IPM systeem mineervlieg Chrysant en IPM systeem voor luis in paprika) gestart om deze knelpunten samen aan te pakken om milieuwinst, verdere optimalisatie van het IPM systeem en betere randvoorwaarden voor de toepassing te creëren. Uit deze pilots concluderen we dat het hebben van de juiste correctiemogelijkheden leidt tot het nemen van meer risico en innovatie in IPM. Dit heeft mede geleid in 2018 tot een zogenoemde systeemtoelating van Teppeki in de teelt van paprika.

Lobby voor financiering uitvoeringsprogramma 'Healthy Plants, Healthy Planet'

De glastuinbouw zit niet stil. We zetten flink in op nieuwe ontwikkelingen: nieuwe biologische bestrijders, precisie gewasbescherming en sterke verlaging van de emissie door gesloten kas- sen. Glastuinbouw Nederland ontwikkelde mede het ambitieuze uitvoeringsprogramma 'Healthy Plants, Healthy Planet', gericht op weerbare planten en teeltsystemen, high-tech de- tectie en toepassing en verdere vergroening van het middelenpakket. De lobby voor extra fi- nanciering van 60 miljoen euro hiervan voor de periode van 2019 tot 2023 is ingezet bij het ministerie van LNV. Met de uitvoering van dit programma verwerft de Nederlandse glastuin- bouw een nog sterkere marktpositie, met een duurzaam geteeld product.

Leergang weerbaar telen

Glastuinbouw Nederland speelt in op de vraag van de maatschappij om duurzaam geteelde producten. Daarbij wordt gewerkt aan verdere innovatie van geïntegreerde gewasbescher- ming, ofwel Integrated Pest Management (IPM). Weerbaar telen is een belangrijk uitgangspunt van Integrated Pest Management (IPM). De basis van Weerbaar Telen is een goede balans in de plant om zo de plant te faciliteren om de eigen weerbaarheid op peil te houden. De bo- vengrondse delen kun je daarbij niet los zien van de ondergrondse delen en andersom. Naast bodem, bodemleven, bemesting, plantversterkers en kasklimaat, komen ook onderwerpen als water, potgrond, plant- en stekmateriaal, plantafweer, plantsap metingen en droge stof-ana- lyses en keuzes in biologie en chemie aan bod. De deelnemers die dit jaar al een leergroep volgden reageerden positief. Vooral het meer inzicht verkrijgen in de samenhang tussen de verschillende factoren beoordeelden zij als waardevol. In 2018 zijn drie leergangen 'Weer- baar telen' georganiseerd voor glastuinbouwondernemers. Ook in 2019 organiseren we deze leergroepen. Ook is hierover op onze website meer kennis te verkrijgen: [Weerbaar Telen](#).

Gewas actieplannen glasgroenten, snijbloemen en potplanten

In de visie Plantgezondheid Glastuinbouw worden lange termijn doelen gesteld. Om deze te realiseren vragen wij de overheid om te komen tot haalbare randvoorwaarden waarbij telers binnen wettelijke kaders duurzaam kunnen blijven telen. Er worden activiteiten op korte ter- mijn ingezet om knelpunten per direct op te lossen, maar ook activiteiten op lange termijn om de continuïteit voor glastuinbouwbedrijven te waarborgen. Voor maatwerk aan onze leden zijn in samenspraak met de netwerkcoördinatoren en de diverse landelijke commissies speci- fiek per gewas de korte en lange termijn doelen geformuleerd in de gewasactieplannen. Voor glasgroententeelt is in 2018 gewerkt aan vanuit de actieplannen benoemde knelpunten; blad- luis/witte vlieg in vruchtgroenten en bladgewassen, spint in komkommer en valse meeldauw

in radijs. Voor snijbloemen is een nieuwe impuls gegeven. In het voorzittersoverleg snijbloemen kwam duidelijk naar voren dat toelating chemische middelen en weerbaar telen de hoogste prioriteiten heeft. Verder is gewerkt aan actieplannen voor de snijbloemen Roos, Chrysant, Snijcymbidium, Lisianthus en Gerbera. Vanuit de actieplannen wordt gewerkt aan diverse ziekten en plagen, zoals botrytis, meeldauw, trips, witte vlieg en luis. Bij de potplanten is een actieplan opgesteld voor potorchidee en voor de aanpak van diverse rupsen en motten. Dit leidde tot nieuw onderzoek, meer kennisuitwisseling en de opstart van een ketengericht project in de potplanten.

Milieulast en Ketenaanpak

De focus in de glastuinbouw komt meer en meer te liggen op duurzaamheid. Wij zijn in 2018, mede op verzoek van onze leden, in gesprek gegaan op het gebied van gewasbescherming met diverse ketenpartijen, zowel exporteurs als retailers. Aandacht is gegeven aan de 'best practices' in de teelt en de feitelijke kennis rond gewasbescherming. Zo blijkt de Implementatiegraad van Integrated Pest Management (IPM) in de glastuinbouw hoog volgens de NVWA. Uit recente studie van WECR en CLM blijkt dat in de periode 2004-2016 de milieubelasting met 90-95% is gereduceerd. CBS stelde vast dat in de vruchtgroententeelt op vrijwel alle bedrijven biologische bestrijders worden ingezet. In de sierteelt moet deze slag nog worden gemaakt. Met de verplichte zuivering van lozingswater neemt de emissie naar het oppervlaktewater de komende jaren verder af en wordt invulling gegeven aan de circulaire kas. In het ketendialoog kwam duidelijk naar voren dat de telers en de handel/retail elkaar onvoldoende informeren en dat de communicatie naar consument soms geheel ontbreekt. Afspraken zijn gemaakt om met de desbetreffende partijen een ketenaanpak snijbloemen en potplanten te starten om verder te werken aan een duurzame en economische productie en wij elkaar sneller vinden en beter begrijpen. In 2019 wordt dit verder uitgerold, waarbij tevens het ketendialoog in de voedingstuinbouw wordt voortgezet.

Onderzoek en innovatie Plantgezondheid & Fyosanitair

Het innovatieprogramma 'Het Nieuwe Doen in Plantgezondheid' voorziet in een groot aantal gewas overschrijdende projecten. De onderzoeken hiervoor worden in overleg met de Ondernemersgroep Plantgezondheid van Glastuinbouw Nederland geformuleerd. Dit innovatieprogramma is gericht om met een structurele aanpak ziekten, plagen en onkruiden te voorkomen. Plantgezondheid is vanaf 2018 onderdeel van het programma 'Duurzame Plantaardige Productie' binnen de Topsector T&U. De Kennis en Informatie Agenda (KIA) is hiervoor mede opgesteld door Glastuinbouw Nederland. Jaarlijks wordt door Glastuinbouw Nederland financiering aangevraagd middels een Publiek-Private Samenwerking (PPS) bij het ministerie van LNV via de Topsector T&U. In 2018 zijn, naast de reeds 18 lopende projecten, de volgende nieuwe onderzoeken gestart:

- PPS Masterplan Fusarium (PPS);
- PPS Ontwikkeling vroege detectiemethode voor het ToCV in plant- en insectenmateriaal;
- Weerbaar productiesysteem tegen ziekten.

Honorering 8 nieuwe projecten Topsector T&U

Ook in 2018 zijn diverse voorstellen ingediend voor de Publiek-Private Samenwerking (PPS) binnen de Topsector T&U. Daarvan zijn een groot aantal gehonoreerd. Momenteel worden de samenwerkingscontracten opgesteld en gaan de projecten, mits voldoende financieel draagvlak' in 2019 van start. Dit betreft:

- PPS Weerbaarheid;
- PPS Verlagen risico's voor het optreden van bacteriële ziekten;
- PPS Natuurlijke plantweerbaarheid tegen meeldauw;
- PPS Een totaalsysteem voor plaagbestrijding met generalistische predatoren;
- PPS Universele on-site detectie en identificatie;

- PPS Jaarrond biologische bestrijding ;
- PPS Fytosanitair Belangrijk voor Nederland BV;
- PPS Milieu indicator Gewasbescherming.

De Ondernemersgroep Plantgezondheid van Glastuinbouw Nederland heeft in de vergadering van 29 oktober 2018 een positief advies gegeven voor doorgang van deze projecten.

Team Plantgezondheid

In 2018 hebben meerdere aanpassingen plaatsgevonden binnen team Plantgezondheid van Glastuinbouw Nederland. Petra Eekhoff heeft de overstap gemaakt naar netwerkcoördinator snijbloemen. Annelies Kerkhof heeft haar functie als Team Assistent & Events per 1 juni 2018 ingevuld. Karen Smit is teruggegaan naar haar roots als Regulatory Affairs Specialist. Na een half jaar is deze vacature per 1 oktober 2018 opgevuld door Jorrit Koeman.

Met voorzitter Sjaak van der Tak als portefeuillehouder is de werkverdeling als volgt:

[Helma Verberkt](#) Teamcoördinator / Programma manager Plantgezondheid / CEMP Potplanten

[Jeannette Vriend](#) CEMP Glasgroenten

[Jorrit Koeman](#) CEMP Snijbloemen

[Annelies Kerkhof](#) Team assistent

Uiteraard wordt met alle activiteiten nauw samengewerkt met de netwerkcoördinatoren en de andere teams binnen Glastuinbouw Nederland. Het beleid op het gebied van plantgezondheid wordt afgestemd met LTO Nederland en de CEMP's van de andere sectoren.

Glastuinbouw Nederland heeft duidelijk aangegeven vanaf 2019 meer zelfstandig te opereren op het gebied van beleid en lobby Plantgezondheid. Zo gaat Jacco Vooijs het team ondersteunen in de lobby binnen de EU. Hiermee is het team Plantgezondheid van Glastuinbouw Nederland per 1 januari 2019 klaar om u te ondersteunen in de vraagstukken omtrent Plantgezondheid en fytosanitair voor een Verantwoorde Glastuinbouw.